คู่มือสิทธิของนักแสดง

บทนำ

กฎหมายที่กล่าวถึงสิทธิของนักแสดงและเหตุผลของการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 กล่าวถึงลิขสิทธิ์[1] และสิทธิของนักแสดง

เหตุผลประการหนึ่งของการให้ความคุ้มครองแก่นักแสดง คือ โดยทั่วไปแล้ว นักแสดงจะเป็นผู้ถ่ายทอดงานวรรณกรรมหรือศิลปกรรม[2] เช่น นักร้องจะเป็นผู้นำงานดนตรีกรรม (คำ/เนื้อร้อง ทำนอง) มาขับร้องให้ผู้ชมฟัง ซึ่งถือเป็นการนำงานของผู้สร้างสรรค์ (ผู้แต่งคำ/เนื้อร้อง และทำนอง) มาขับร้องเพื่อให้เผยแพร่กว้างขวางออกไปสู่สาธารณชน ดังนั้น นักแสดงจึงควรได้รับการคุ้มครองเช่นเดียวกัน

<u>วัตถุประสงค์ของคู่มือนี้</u>

คู่มือสิทธิของนักแสดง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักแสดงมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิของตนภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์ และรู้จักปกป้องสิทธิของตนเอง รวมทั้งสร้างความเข้าใจแก่นักแสดงให้สามารถบริหารสิทธิของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถนำความรู้ดังกล่าวไปใช้ในการเข้าทำสัญญาว่าจ้างแสดง สัญญาโอน และอนุญาตใช้สิทธิได้

คู่มือสิทธิของนักแสดงนี้ แบ่งเป็น 5 ส่วน กล่าวคือ

1) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิของนักแสดง
2) ประเด็นสำคัญและข้อพิจารณาสำหรับการเข้าทำสัญญาในการแสดง
3) ตัวอย่างสัญญาว่าจ้างศิลปินเฉพาะคราว
4) ตัวอย่างสัญญาว่าจ้างศิลปินเข้าสังกัด
5) คำถามคำตอบที่นักแสดงควรรู้

---

[1] สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับประเภทงานที่อยู่ในข่ายได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ โปรดดูวรรคหนึ่งของมาตรา 6 ประกอบมาตรา 4 ของ พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

[2] ถ้างานนั้นได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ นักแสดง (และ/หรือผู้จัดให้มีการแสดงดังกล่าว) ต้องขออนุญาตจากเจ้าของสิทธินั้นก่อน เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นตามกฎหมาย (สำหรับข้อยกเว้น โปรดดู มาตรา 32 – 43 ของ พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ฯ)

ส่วนที่ 1
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิของนักแสดง

1. นักแสดงคือใคร

ตามมาตรา 4 แห่ง พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ฯ คำว่า “นักแสดง” หมายถึง “ผู้แสดง นักดนตรี นักร้อง นักเต้น นักรำ และผู้ซึ่งแสดงท่าทาง ร้อง กล่าว พากย์ แสดงตามบทหรือในลักษณะอื่นใด”

2. นักแสดงมีสิทธิอะไรบ้าง

มาตรา 44 และ 45 ของ พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ฯ กล่าวถึง สิทธิของนักแสดงไว้ ดังนี้

มาตรา 44 นักแสดงย่อมมีสิทธิแต่ผู้เดียวในการกระทำอันเกี่ยวกับการแสดงของตน ดังต่อไปนี้

(1) แพร่เสียงแพร่ภาพ หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนซึ่งการแสดง เว้นแต่จะเป็นการแพร่เสียงแพร่ภาพหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนจากสิ่งบันทึกการแสดงที่มีการบันทึกไว้แล้ว

(2) บันทึกการแสดงที่ยังไม่มีการบันทึกไว้แล้ว

(3) ทำซ้ำซึ่งสิ่งบันทึกการแสดงที่มีผู้บันทึกไว้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดงหรือสิ่งบันทึกการแสดงที่ได้รับอนุญาตเพื่อวัตถุประสงค์อื่น หรือสิ่งบันทึกการแสดงที่เข้าข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ของนักแสดงตามมาตรา 53

มาตรา 45 ผู้ใดนำสิ่งบันทึกเสียงการแสดงซึ่งได้นำออกเผยแพร่เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าแล้ว หรือนำสำเนาของงานนั้นไปแพร่เสียงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยตรง ให้ผู้นั้นจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรมแก่นักแสดง ในกรณีที่ตกลงค่าตอบแทนไม่ได้ ให้อธิบดีเป็นผู้มีคำสั่งกำหนดค่าตอบแทน ทั้งนี้ โดยให้คำนึงถึงอัตราค่าตอบแทนปกติในธุรกิจประเภทนั้น

คำสั่งของอธิบดีตามวรรคหนึ่งคู่กรณีอาจอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการได้ภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งของอธิบดี คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

2.1 สิทธิตามมาตรา 44 คือ

2.1.1 สิทธิในการแสดงของตนที่ยังไม่ได้ถูกบันทึกไว้ (การแสดงสด) นักแสดงจะมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการแสดงของตน ดังต่อไปนี้

(1) แพร่เสียงแพร่ภาพ นักแสดงจะมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการนำการแสดงที่ยัง ไม่ได้บันทึกไว้ออกเผยแพร่ต่อสาธารณชน โดยทางวิทยุกระจายเสียง ทางโทรทัศน์ หรือทางสื่ออื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายกัน ดังนั้น หากมีผู้ประสงค์จะเผยแพร่การแสดงดังกล่าวไม่ว่าทั้งหมดหรือ

บางส่วนทางโทรทัศน์ เช่น ถ่ายทอดการแสดงละครเวที หรือถ่ายทอดการแสดงคอนเสิร์ต เป็นต้น ต้องได้รับอนุญาตจากนักแสดงก่อน มิฉะนั้นถือเป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดง

(2) เผยแพร่ต่อสาธารณชน หากมีผู้ใดประสงค์จะนำการแสดงให้ปรากฏต่อสาธารณชนโดยการแสดงหรือโดยวิธีอื่นใด เช่น การจัดให้คนเข้าชมการแสดงคอนเสิร์ต เป็นต้น ต้องได้รับอนุญาตจากนักแสดงก่อน

(3) บันทึกการแสดง นักแสดงมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการบันทึกการแสดงของตน หากมีผู้ประสงค์จะบันทึกการแสดงดังกล่าวไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนในรูปแบบใดๆ ก็ตาม เช่น เทป ซีดี วีซีดี และดีวีดี เป็นต้น ต้องได้รับอนุญาตจากนักแสดงก่อน

2.1.2 กรณีบุคคลอื่นได้บันทึกการแสดงของนักแสดง นักแสดงจะมีสิทธิในการทำซ้ำ สิ่งบันทึกการแสดงที่มีผู้อื่นบันทึกไว้ในเฉพาะกรณี ดังต่อไปนี้

(1) ทำซ้ำสิ่งบันทึกการแสดงที่ได้บันทึกไว้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดง

นักแสดงมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการทำสำเนางานไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนจากต้นฉบับหรือสำเนาสิ่งบันทึกการแสดงที่ได้บันทึกไว้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดงตามข้อ 2.1.1 (3) (สิ่งบันทึกการแสดงที่ทำขึ้นโดยละเมิดสิทธิของนักแสดง) หากมีผู้ใดประสงค์จะทำซ้ำสิ่งบันทึกการแสดง ดังกล่าวต้องได้รับอนุญาตจากนักแสดงก่อน

ตัวอย่าง นาย ก ได้แอบถ่ายวีดีโอการแสดงคอนเสิร์ตของนาย ข แล้วนำออกจำหน่ายเช่นนี้ถือว่านาย ก ละเมิดสิทธินักแสดงของนาย ข นาย ข จึงมีสิทธิฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายจากการกระทำดังกล่าว และหากมีผู้ใดประสงค์จะทำซ้ำสิ่งบันทึกการแสดงดังกล่าวต้องได้รับอนุญาตจากนักแสดงก่อน

ข้อสังเกต หาก นาย ก ได้บันทึกการแสดงโดยได้รับอนุญาตจากนักแสดง จะถือว่านาย ก เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในสิ่งบันทึกการแสดงดังกล่าว ดังนั้น หากนักแสดงหรือบุคคลใดประสงค์ จะทำซ้ำสิ่งบันทึกการแสดงที่ นาย ก ได้บันทึกไว้ ต้องได้รับอนุญาตจากนาย ก ก่อน มิฉะนั้น จะถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของนาย ก

(2) ทำซ้ำสิ่งบันทึกการแสดงที่ได้รับอนุญาตเพื่อวัตถุประสงค์อื่น

กรณีนี้ นักแสดงอนุญาตให้ผู้อื่นบันทึกการแสดงของตนเพื่อวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งแล้ว ผู้ได้รับอนุญาตหรือบุคคลอื่นจะทำซ้ำสิ่งบันทึกการแสดงเพื่อวัตถุประสงค์อื่นนอกจากวัตถุประสงค์ที่ได้รับอนุญาตไม่ได้

ตัวอย่าง นาย ก ได้รับอนุญาตจากนักแสดงให้บันทึกการแสดงเพื่อการศึกษา เช่นนี้หากนาย ก หรือผู้หนึ่งผู้ใดประสงค์จะทำซ้ำสิ่งบันทึกการแสดงดังกล่าวเพื่อออกจำหน่ายต้องได้รับอนุญาตจากนักแสดงก่อน

(3) ทำซ้ำสิ่งบันทึกการแสดงที่เข้าข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิของนักแสดง

กรณีมีผู้บันทึกการแสดง (การแสดงสด) ของนักแสดงไว้โดยไม่ได้รับอนุญาต แต่การบันทึกดังกล่าวเข้าข้อยกเว้นตามกฎหมายลิขสิทธิ์ เช่น บันทึกการแสดงเพื่อใช้ดูเป็นการส่วนตัว หรือเพื่อประโยชน์ในการศึกษาโดยไม่ได้หากำไร เป็นต้น เช่นนี้ผู้บันทึกการแสดงดังกล่าวสามารถกระทำได้โดยไม่ต้องได้รับอนุญาตจากนักแสดง แต่การทำซ้ำสิ่งบันทึกการแสดงดังกล่าวเป็นสิทธิของนักแสดง ผู้ทำซ้ำสิ่งบันทึกการแสดงจึงต้องได้รับอนุญาตจากนักแสดงก่อน มิฉะนั้นถือว่าละเมิดสิทธิของนักแสดง

ตัวอย่าง นาย ก ได้บันทึกการแสดงคอนเสิร์ตของ นาย ข เพื่อการศึกษาหรือเพื่อชมเป็นการส่วนตัวโดยไม่หากำไร เช่นนี้ไม่ถือว่านาย ก ละเมิดสิทธินักแสดงของ นาย ข เนื่องจากเข้าข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิของนักแสดง แต่หาก นาย ก หรือบุคคลอื่นประสงค์จะทำซ้ำสิ่งบันทึกการแสดงดังกล่าวต้องได้รับอนุญาตจาก นาย ข ก่อน

2.2 สิทธิตามมาตรา 45 คือ

นักแสดงจะมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนจากผู้ที่นำต้นฉบับหรือสำเนาสิ่งบันทึกเสียงการแสดง (เทป หรือซีดีที่บันทึกเสียงการแสดง) ไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้า ใน 2 กรณี ดังนี้

(1) ใช้แพร่เสียงต่อสาธารณชนโดยตรง เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้า ได้แก่ การแพร่เสียงจากสิ่งบันทึกเสียงการแสดงทางวิทยุกระจายเสียง

(2) ใช้เผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยตรง เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้า ได้แก่ การเปิดสิ่งบันทึกเสียงการแสดงในสถานประกอบกิจการธุรกิจการค้า เช่น ร้านอาหาร โรงแรม หรือสถานบันเทิง เป็นต้น

ทั้งนี้ หากไม่สามารถตกลงค่าตอบแทนกันได้ พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ ได้ให้อำนาจอธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา กำหนดค่าตอบแทนดังกล่าว โดยคำนึงถึงอัตราค่าตอบแทนปกติในทางธุรกิจ ซึ่งคู่กรณีสามารถอุทธรณ์คำสั่งของอธิบดีต่อคณะกรรมการลิขสิทธิ์ได้ภายใน 90 วัน โดยคำสั่งของคณะกรรมการลิขสิทธิ์ถือเป็นที่สุด

ข้อสังเกต นักแสดงมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนเฉพาะการนำสิ่งบันทึกเสียงการแสดง (เช่น เทป ซีดี) ออกเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยตรงเท่านั้น ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการนำสิ่งบันทึกการแสดงที่มีภาพการแสดงปรากฏอยู่ด้วย คือ งานโสตทัศนวัสดุ (วีซีดี ดีวีดี) ออกเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยตรงด้วย

ตัวอย่าง นาย ก เป็นผู้ประกอบกิจการร้านอาหาร ได้นำเทปของ บริษัท ข มาเปิดให้บริการลูกค้าในร้านอาหารของตน เช่นนี้นอกจาก นาย ก ต้องจ่ายค่าตอบแทนให้กับ บริษัท ข เจ้าของลิขสิทธิ์งานสิ่งบันทึกเสียง และนักแต่งเพลงเจ้าของลิขสิทธิ์งานดนตรีกรรม (เนื้อร้องทำนอง) แล้ว นาย ก ต้องจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรมให้กับนักร้องในอัลบั้มเพลงดังกล่าวด้วย

หมายเหตุ สิทธิของนักแสดงตามข้อ 2.1 และสิทธิได้รับค่าตอบแทนตามข้อ 2.2 ดังกล่าวข้างต้นเป็นสิทธิที่นักแสดงจะพึงได้รับตามกฎหมาย แต่นักแสดงสามารถได้รับค่าตอบแทนอื่นๆ นอกจากที่กฎหมายกำหนดได้ โดยการทำสัญญาตกลงกับคู่สัญญา เช่น ทำสัญญากับเจ้าของลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์ หรือละครโทรทัศน์ ให้จ่ายค่าตอบแทนให้แก่นักแสดงจากการนำงานภาพยนตร์ หรืองานละครโทรทัศน์ ไปออกอากาศซ้ำ เป็นต้น

2.3 สิทธิในการอนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิตามข้อ 2.1 และ ข้อ 2.2

นักแสดงสามารถอนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิตาม ข้อ 2.1 ได้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน เช่น อนุญาตให้แพร่เสียงแพร่ภาพการแสดง บันทึกการแสดง หรือทำซ้ำสิ่งบันทึกการแสดง รวมทั้งอนุญาตให้ผู้อื่นจัดเก็บค่าตอบแทนจากผู้ที่นำสิ่งบันทึกเสียงการแสดงไปแพร่เสียง หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยตรง ตามข้อ 2.2 เป็นต้น

2.3.1 แบบการอนุญาต การอนุญาตจะทำเป็นหนังสือ หรืออนุญาตด้วยวาจาก็ได้ อย่างไรก็ดีเพื่อป้องกันกรณีพิพาทที่จะเกิดขึ้นภายหลัง นักแสดงควรทำสัญญาอนุญาตเป็นหนังสือลงลายมือชื่อทั้ง 2 ฝ่าย คือ ผู้อนุญาต และผู้ได้รับอนุญาต

2.3.2 ระยะเวลาการอนุญาต การอนุญาตจะกำหนดระยะเวลาหรือไม่ก็ได้ อย่างไรก็ดี การอนุญาต ควรกำหนดเงื่อนไข และระยะเวลาให้ชัดเจน เพื่อป้องกันกรณีพิพาทที่จะเกิดขึ้นภายหลัง

2.3.3 ผลของการอนุญาต เมื่ออนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิแล้วนักแสดงสามารถใช้สิทธิดังกล่าวเองได้ หรืออนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิดังกล่าวอีกก็ได้ เว้นแต่สัญญาอนุญาตได้กำหนดเป็นอย่างอื่น

ตัวอย่าง นักแสดงอนุญาตให้ นาย ก บันทึกการแสดงคอนเสิร์ตของตน เช่นนี้ นักแสดงสามารถบันทึกการแสดงของตนได้ หรืออนุญาตให้ผู้อื่นบันทึกการแสดงดังกล่าวอีกก็ได้ เว้นแต่สัญญาที่ตกลงไว้กับ นาย ก ห้ามไว้ หรือมีเงื่อนไขอื่น

2.4 สิทธิในการโอนสิทธิที่เกิดจากการแสดงของตนตาม ข้อ 2.1 และ 2.2

นักแสดงสามารถโอนสิทธิที่เกิดจากการแสดงของตนตาม ข้อ 2.1 และ 2.2 ให้แก่บุคคลอื่นได้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน การโอนสิทธิของนักแสดงสามารถแบ่งได้ 2 กรณี ดังนี้

2.4.1 การโอนโดยนิติกรรม นักแสดงสามารถทำสัญญาโอนสิทธิทั้งหมดหรือบางส่วนของตนให้แก่บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้

แบบการโอน ต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อทั้ง 2 ฝ่าย คือ ผู้โอนและผู้รับโอน

ระยะเวลาการโอน การโอนจะกำหนดระยะเวลา หรือกำหนดตลอดอายุการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงก็ได้ ทั้งนี้ หากโอนสิทธิของนักแสดงไปโดยไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้จะถือว่าโอน 3 ปี

ผลของการโอน เมื่อโอนสิทธิของนักแสดงไปแล้ว นักแสดงจะไม่มีสิทธิใช้ หรืออนุญาต หรือโอนสิทธิดังกล่าวให้แก่ผู้อื่นได้อีก เว้นแต่ระยะเวลาการโอนที่ตกลงไว้ได้สิ้นสุดลง หรือครบกำหนด 3 ปี ในกรณีโอนโดยไม่ได้กำหนดระยะเวลา

ตัวอย่าง นักแสดงทำสัญญาโอนสิทธิการบันทึกการแสดงคอนเสิร์ตของตนทั้งหมดให้แก่นาย ก มีกำหนดระยะเวลา 5 ปี เช่นนี้ภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าวนักแสดงไม่มีสิทธิในการบันทึกการแสดงดังกล่าว และไม่สามารถโอนสิทธิในการบันทึกการแสดง หรืออนุญาตให้ผู้อื่นบันทึก การแสดงดังกล่าว ทั้งนี้ หากนักแสดงหรือผู้ใดประสงค์จะบันทึกการแสดงของตนต้องได้รับอนุญาตจากนาย ก ก่อน เว้นแต่กำหนดเวลาโอนได้สิ้นสุดลงแล้ว

2.4.2 การโอนทางมรดก เมื่อนักแสดงถึงแก่ความตาย สิทธิของนักแสดงอันได้แก่สิทธิทำซ้ำสิ่งบันทึกการแสดงที่ได้บันทึกไว้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดง หรือได้รับอนุญาตเพื่อวัตถุประสงค์อื่น หรือทำซ้ำสิ่งบันทึกการแสดงที่เข้าข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิของนักแสดงตามข้อ 2.1.2 และสิทธิได้รับค่าตอบแทนจากผู้ที่นำสิ่งบันทึกเสียงการแสดงไปแพร่เสียงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยตรงตามข้อ 2.2 จะตกทอดแก่ทายาทตามลำดับชั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยทายาทจะมีสิทธิอันเกิดจากการแสดงดังกล่าวเช่นเดียวกับนักแสดง ภายในกำหนดอายุการคุ้มครองสิทธิ ของนักแสดง

3. สิทธิของนักแสดงเกิดขึ้นเมื่อใด

สิทธิของนักแสดงได้รับความคุ้มครองเช่นเดียวกับงานลิขสิทธิ์อื่นๆ คือ คุ้มครองทันทีนับแต่มีการแสดงเกิดขึ้นโดยไม่ต้องจดทะเบียนเพื่อขอรับความคุ้มครองตามกฎหมาย ซึ่งสิทธิดังกล่าวได้ให้ความคุ้มครองทั้งในประเทศ และต่างประเทศที่เป็นภาคีความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า

ตัวอย่าง นาย ก นักแสดงสัญชาติไทยไปแสดงคอนเสิร์ตในประเทศญี่ปุ่นซึ่งเป็นประเทศภาคีความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า เช่นนี้สิทธินักแสดงของ นาย ก ย่อม ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ดังนั้น หากมีผู้ประสงค์จะบันทึกการแสดงดังกล่าว ต้องได้รับอนุญาตจาก นาย ก ก่อน

4. ในกรณีที่การแสดงมีนักแสดงหลายคนนักแสดงจะบริหารจัดการสิทธิของตนอย่างไร

กรณีมีนักแสดงหลายคนในการแสดงชุดเดียวกัน เช่น วงดนตรี 1 วง มีนักร้องและนักดนตรีมากกว่า 1 คน เป็นต้น เช่นนี้นักแสดงดังกล่าวสามารถแต่งตั้งตัวแทนเพื่อมาบริหารจัดการสิทธินักแสดงแทนตนก็ได้ โดยตัวแทนดังกล่าวจะเป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลก็ได้ และอาจเป็นนักแสดงด้วยกันหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ การแต่งตั้งตัวแทนควรทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อนักแสดงและตัวแทน

ตัวอย่าง วงดนตรี A ประกอบด้วยนักร้องและนักดนตรีมากกว่า 1 คน เช่นนี้บุคคลในวงดนตรีดังกล่าวอาจแต่งตั้งคนใดคนหนึ่งในวง หรือบุคคลอื่นในการบริหารจัดการสิทธิของตน เช่น เป็นตัวแทนอนุญาตให้ผู้อื่นบันทึกการแสดง หรือตัวแทนในการเจรจาตกลงค่าตอบแทนจากผู้ที่นำสิ่งบันทึกการแสดงไปเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยตรงแทนคนอื่นในวงดนตรี เป็นต้น

5. คุณสมบัติของนักแสดงที่ได้รับความคุ้มครอง

คุณสมบัติของนักแสดงที่ได้รับความคุ้มครองแบ่งออกเป็น 2 กรณี ดังนี้

5.1 คุณสมบัติของนักแสดงที่จะมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในงานแสดงตาม ข้อ 2.1

(1) นักแสดงมีสัญชาติไทย หรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย หรือ

(2) การแสดง หรือส่วนใหญ่ของการแสดงเกิดขึ้นในประเทศไทย หรือในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย

5.2 คุณสมบัติของนักแสดงที่จะมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนจากผู้ที่แพร่เสียงการแสดงตามข้อ 2.2

(1) นักแสดงมีสัญชาติไทย หรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยในขณะที่มีการบันทึกเสียงการแสดง หรือในขณะที่เรียกร้องสิทธิ หรือ

(2) การบันทึกเสียงการแสดง หรือส่วนใหญ่ของการบันทึกเสียงการแสดงเกิดขึ้นในประเทศไทย หรือในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย

6. นักแสดงจะมีสิทธิในการแสวงหาประโยชน์จากการแสดงของตนนานเท่าใด

นักแสดงจะมีสิทธิในการแสวงหาประโยชน์จากการแสดงของตนภายในกำหนดอายุการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กรณี ดังนี้

6.1 อายุการคุ้มครองสิทธิแต่ผู้เดียวในงานแสดงตามข้อ 2.1

(1) ในกรณีที่ไม่มีการบันทึกการแสดง จะมีอายุ 50 ปี นับแต่วันสิ้นปีปฏิทินของปีที่มีการแสดง

ตัวอย่าง นาย ก แสดงคอนเสิร์ตเมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2549 สิทธิของนักแสดง จะได้รับความคุ้มครองตั้งแต่วันที่ 16 กรกฎาคม 2549 แต่การนับอายุการคุ้มครองจะเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม 2549 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2599

(2) ในกรณีที่มีการบันทึกการแสดง จะมีอายุ 50 ปี นับแต่วันสิ้นปีปฏิทินของปีที่มีการบันทึกการแสดง

6.2 อายุการคุ้มครองสิทธิได้รับค่าตอบแทนจากผู้ที่แพร่เสียงการแสดงต่อสาธารณชน ตามข้อ 2.2 จะมีอายุ 50 ปี นับแต่วันสิ้นปีปฏิทินของปีที่มีการบันทึกการแสดง

หมายเหตุ ในกรณีอายุการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงได้สิ้นสุดลงแล้ว ผู้หนึ่งผู้ใดประสงค์จะทำซ้ำสิ่งบันทึกการแสดง แพร่เสียงแพร่ภาพการแสดง หรือแพร่เสียงจากสิ่งบันทึกการแสดงต่อสาธารณชน โดยตรง สามารถกระทำได้โดยไม่ต้องขออนุญาตและจ่ายค่าตอบแทนให้แก่นักแสดง

7. การกระทำอย่างไรถือเป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดง

การกระทำที่ถือเป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดง ได้แก่ การกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดตาม ข้อ 2.1 โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดง เช่น การแพร่เสียงแพร่ภาพการแสดง การบันทึกแสดง และการทำซ้ำสิ่งบันทึกการแสดง รวมทั้งการแพร่เสียงจากสิ่งบันทึกเสียงการแสดงต่อสาธารณชนโดยตรง ตามข้อ 2.2 โดยไม่ได้เสียค่าตอบแทนให้แก่นักแสดง เป็นต้น

8. ผู้ที่ละเมิดสิทธิของนักแสดงมีโทษตามกฎหมายอย่างไร

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ได้กำหนดโทษสำหรับผู้ละเมิดสิทธิของนักแสดงไว้ คือ ปรับตั้งแต่ 20,000 บาท – 200,000 บาท แต่ถ้าได้กระทำเพื่อการค้า จะมีโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือน – 4 ปี หรือปรับตั้งแต่ 100,000 บาท – 800,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

9. เมื่อมีการละเมิดสิทธิของนักแสดงต้องดำเนินการอย่างไร

ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดง นักแสดงสามารถเลือกวิธีการเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากการกระทำดังกล่าวได้ ดังนี้

9.1 การใช้สิทธิทางศาล

(1) ดำเนินคดีอาญา โดยแจ้งความร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานตำรวจ เพื่อให้เจ้าพนักงานตำรวจรวบรวมพยานหลักฐานและนำตัวผู้กระทำความผิดมาสอบสวนข้อเท็จจริง เพื่อพิสูจน์ความผิดตามที่กล่าวหา และสรุปสำนวนส่งพนักงานอัยการเพื่อฟ้องร้องคดีต่อศาล หรือฟ้องร้องคดีต่อศาลเอง เพื่อให้ผู้กระทำผิดรับโทษทางอาญา (ปรับและ/หรือจำคุก) โดยต้องแจ้งความร้องทุกข์ หรือฟ้องคดีอาญาต่อศาลภายใน 3 เดือน นับแต่ รู้ถึงการกระทำผิด และรู้ตัวผู้กระทำผิด

อนึ่ง นักแสดงสามารถฟ้องคดีอาญาได้เอง โดยต้องดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด

หมายเหตุ เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้ปรับผู้กระทำผิดแล้ว นักแสดงจะได้รับค่าปรับกึ่งหนึ่งของจำนวนค่าปรับที่ศาลกำหนด ทั้งนี้ หากนักแสดงเห็นว่าค่าปรับที่ได้รับไม่เพียงพอกับความเสียหายที่เกิดขึ้นนักแสดงสามารถฟ้องร้องคดีแพ่งเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายจากการกระทำดังกล่าวได้อีก

(2) ดำเนินคดีแพ่ง โดยฟ้องร้องต่อศาลเป็นคดีแพ่ง เพื่อเรียกค่าเสียหายจากการกระทำดังกล่าว โดยต้องฟ้องต่อศาลภายใน 3 ปีนับแต่รู้ถึงการกระทำผิดและรู้ตัวผู้กระทำผิด

9.2 การระงับข้อพิพาท

(1) ตกลงประนีประนอมยอมความ โดยทำเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความเพื่อชดใช้ค่าเสียหายจากการกระทำดังกล่าว การทำสัญญาประนีประนอมยอมความสามารถกระทำได้ตลอดระยะเวลาก่อนคดีถึงที่สุด ทั้งนี้ กรณีที่ได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้วควรทำสัญญาประนีประนอมต่อหน้าศาล หรือ

(2) ยื่นข้อพิพาทดังกล่าวให้อนุญาโตตุลาการเป็นคนกลางในการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นตามข้อบังคับกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยอนุญาโตตุลาการด้านทรัพย์สินทางปัญญา

ส่วนที่ 2
ประเด็นสำคัญและข้อพิจารณาสำหรับการทำสัญญาในการแสดง

การทำสัญญาในการแสดง มีประเด็นสำคัญและข้อควรพิจารณาในการทำสัญญาที่นักแสดงควรพิจารณา ดังต่อไปนี้

1. <u>ลักษณะงานและระยะเวลาที่ว่าจ้าง</u> คู่สัญญาควรระบุให้ชัดเจนในสัญญา หรือเอกสารแนบท้ายสัญญา

ข้อสังเกต หากไม่กำหนดระยะเวลาการว่าจ้างให้ชัดเจนอาจเกิดปัญหาเรื่องการตีความได้ เช่น กรณีการรับงานภายหลังหมดอายุของสัญญา อาจมีปัญหาในสัญญาที่เกิดขึ้นภายหลัง ซึ่งคู่สัญญาจะสามารถใช้ข้อตกลงตามสัญญาเก่ามาใช้อ้างอิงต่อไปได้หรือไม่ และในกรณีการว่าจ้างศิลปินเข้าสังกัด สัญญาดังกล่าวควรกำหนดจำนวน / ปริมาณงาน ให้ชัดเจนด้วยว่าในช่วงเวลาที่กำหนดในสัญญาต้องมีงานแสดงจำนวนเท่าใด

2. <u>คู่สัญญา</u> ต้องพิจารณาให้ชัดเจนในตัวสัญญาว่า คู่สัญญาประกอบด้วยใครกับใคร หรือบริษัทใดและผู้ลงนามในสัญญามีอำนาจในการลงนามผูกพันตัวคู่สัญญาหรือไม่ อย่างไร

ข้อสังเกต 1. การเป็นคู่สัญญากับบริษัทในเครือ อาจทำให้ไม่สามารถฟ้องร้องบริษัทใหญ่ให้รับผิดตามสัญญาได้เนื่องจากบริษัทใหญ่ไม่ได้เป็นคู่สัญญาโดยตรงที่ต้องผูกพันตามสัญญา

2. ในกรณีคู่สัญญาเป็นนิติบุคคล ควรตรวจสอบในหนังสือรับรองนิติบุคคลด้วยว่าผู้ใดมีอำนาจลงนามเพื่อผูกพันนิติบุคคลนั้น

3. <u>ค่าตอบแทน</u> ควรพิจารณาฐานที่จะนำมาคิดค่าตอบแทน คือ ค่าตอบแทนไม่ควรกำหนดเพดานขั้นสูง แต่ควรกำหนดเพดานขั้นต่ำซึ่งจะทำให้เป็นผลดีกับนักแสดงมากกว่า

4. <u>สิทธิและหน้าที่</u> คู่สัญญาควรกำหนดให้ชัดเจน

ข้อสังเกต ขณะทำสัญญาอาจระบุเรื่องการโอนลิขสิทธิ์ หรือสิทธิของนักแสดงไว้ในสัญญาด้วย กรณีนี้คู่สัญญาต้องพิจารณาให้รอบคอบว่าต้องการให้สัญญาครอบคลุมในประเด็นนี้หรือไม่เพียงใด

5. <u>การเลิกสัญญา</u> แบ่งออกเป็น 3 กรณี คือ

5.1 เมื่อครบกำหนดระยะเวลาในสัญญา

5.2 เมื่อเสร็จงานตามที่ตกลงไว้

5.3 บอกเลิกสัญญา

- มีเหตุบอกเลิกตามกฎหมาย หรือตามข้อสัญญา
- ไม่ต้องมีเหตุบอกเลิก เช่น กำหนดไว้ในสัญญาว่าสามารถบอกเลิกสัญญาได้โดยการบอกกล่าวล่วงหน้า

ข้อสังเกต

1. สัญญาที่กำหนดให้บอกเลิกได้ โดยบอกกล่าวล่วงหน้านั้น มีทั้งข้อดีและข้อเสีย กล่าวคือ นักแสดงสามารถเปลี่ยนสังกัดได้หากมีสังกัดอื่นให้ค่าตอบแทนที่ดีกว่า แต่ในทางกลับกัน บริษัท ก็สามารถบอกเลิกจ้างนักแสดงได้เช่นกัน

2. สัญญาว่าจ้างนักแสดงควรกำหนดเหตุบอกเลิกสัญญาในกรณีผู้ว่าจ้างล้มละลายด้วย ซึ่งหากไม่กำหนดเหตุดังกล่าวไว้ในสัญญาแล้ว อาจบอกเลิกสัญญาไม่ได้ และจะทำให้เกิดปัญหาในการเรียกร้องค่าตอบแทนในภายหลังได้